

АЛТЫНСАРИН ОҚУЛАРЫ

«ҚАЗІРГІ ӘЛЕУМЕТТІК МӘДЕНИ ЖӘНЕ ГЕОСАЯСИ
НАҚТЫЛЫҚТАҒЫ ҚҰНДЫЛЫҚТАР – ТӘРБИЕНІҢ
ТҰЖЫРЫМДАМАЛЫҚ НЕГІЗІ»

ХАЛЫҚАРАЛЫҚ ҒЫЛЫМИ-ТӘЖІРИБЕЛІК
КОНФЕРЕНЦИЯ МАТЕРИАЛДАРЫ

I КІТАП



АЛТЫНСАРИНСКИЕ ЧТЕНИЯ

«ЦЕННОСТИ КАК КОНЦЕПТУАЛЬНАЯ ОСНОВА ВОСПИТАНИЯ
В СОВРЕМЕННЫХ СОЦИОКУЛЬТУРНЫХ
И ГЕОПОЛИТИЧЕСКИХ РЕАЛИЯХ»

МАТЕРИАЛЫ МЕЖДУНАРОДНОЙ
НАУЧНО-ПРАКТИЧЕСКОЙ КОНФЕРЕНЦИИ

I КНИГА

Қостанай қ., 2025 ж.
г. Қостанай, 2025 г.

РЕДАКЦИЯ АЛҚАСЫ / РЕДАКЦИОННАЯ КОЛЛЕГИЯ

Қуанышбаев Сеитбек Бекенович, география ғылымдарының докторы, доцент, Ахмет Байтұрсынұлы атындағы Қостанай өңірлік университетінің Басқарма Төрағасы-Ректоры, Қазақстан; **Наурызбаева Эльмира Кенжеғалиқызы**, тарих ғылымдарының кандидаты, қауымдастырылған профессоры, Ахмет Байтұрсынұлы атындағы Қостанай өңірлік университетінің академиялық мәселелер жөніндегі проректоры; **Жарлығасов Женис Бахытбекович**, ауыл шаруашылығы ғылымдарының кандидаты, қауымдастырылған профессор, Ахмет Байтұрсынұлы атындағы Қостанай өңірлік университетінің зерттеулер, инновация және цифрландыру жөніндегі проректоры; **Скударева Галина Николаевна**, педагогика ғылымдарының докторы, доцент, Ресейлік Мәскеу облысындағы Мемлекеттік жоғары білім беру ұйымы «Мемлекеттік гуманитарлық-технологиялық университеті» ректоры, педагогика кафедрасының меңгерушісі, Ресей; **Бережнова Елена Викторовна**, педагогика ғылымдарының докторы, Ресей Сыртқы істер министрлігінің Мәскеу мемлекеттік Халықаралық қатынастар институтының (университет) профессоры; **Есіркепова Кенжегүл Қабылғазықызы**, филология ғылымдарының кандидаты, Ахмет Байтұрсынұлы атындағы Қостанай өңірлік университеті Ө.Сұлтанғазин атындағы педагогикалық институтының директоры; **Ибраева Айман Елемановна**, Қостанай облысы әкімдігінің Білім басқару басшысы; **Калимжанова Роза Лаиковна**, PhD докторы, Ахмет Байтұрсынұлы атындағы Қостанай өңірлік университетінің педагогика, психология және арнайы білім беру кафедрасының меңгерушісі; **Утегенова Бибикуль Мазановна**, педагогика ғылымдарының кандидаты, Ахмет Байтұрсынұлы атындағы Қостанай өңірлік университетінің педагогика, психология және арнайы білім беру кафедрасының қауымдастырылған профессоры; **Смаглий Татьяна Ивановна**, Ахмет Байтұрсынұлы атындағы Қостанай өңірлік университетінің педагогика ғылымдарының кандидаты; педагогика, психология және арнайы білім беру кафедрасының қауымдастырылған профессоры; **Жетписбаева Айсылу Айратовна**, Ахмет Байтұрсынұлы атындағы Қостанай өңірлік университетінің Ы. Алтынсарин атындағы әдістемелік кабинетінің меңгерушісі.

Қазіргі әлеуметтік мәдени және геосаяси нақтылықтағы құндылықтар - тәрбиенің тұжырымдамалық негізі:
Қ 22 Халықаралық ғылыми-тәжірибелік конференция материалдары: I Кітап, 27 ақпандағы 2025 жылдың – Қостанай: Ахмет Байтұрсынұлы атындағы Қостанай өңірлік университеті, 2025. – 1916 б. = Ценности как концептуальная основа воспитания в современных социокультурных и геополитических реалиях: Материалы международной научно-практической конференции: I книга, 27 февраля 2025 года. – Костанай: Костанайский региональный университет имени Ахмет Байтұрсынұлы, 2025.–1916 с.

ISBN 978-601-356-498-2

Жинақта Алтынсарин оқуларының «Қазіргі әлеуметтік мәдени және геосаяси нақтылықтағы құндылықтар – тәрбиенің тұжырымдамалық негізі» атты Халықаралық ғылыми-тәжірибелік конференциясының материалдары жарияланған. Бұл Қазақстандық білім беру жүйесіндегі балалар мен жастарды тәрбиелеудің құндылықтары туралы зерттеулер, еліміздің ұлттық біртұтас тәрбие бағдарламаны жүзеге асыру жолдары, жас ұрпақты тәрбиелеуде халықаралық және отандық тәрбие мәселелері ескеру жолдары, мектеп пен отбасының қоғамдық тәрбие күштерін біріктіру туралы пікірлері, зерттеу ұсынылымдары туралы мақалалар жинақталған.

Жинақта білім беруде ұлттық тәлім-тәрбие құндылықтарын еңгізудің өзекті мәселелері, озат тәжірибелер, біртұтас тәрбиенің бағыт-бағдарымен тенденцияларын айқындалып, сондай-ақ қолжетімділікпен инклюзивтілікті қамтамасыз ету, барлық деңгейлердегі мазмұнның құндылық аспектісін өзектендіру, білім беру ұйымдарында ашықтық пен ынтымақтастық ахуалын құру, білім беруді дамыту мен психологиялық-педагогикалық қолдаудың инновациялық форматтарымен тиімді тәжірибелерін еңгізу, педагогикалық ғылым мен практиканы интеграциялау қарастырылған.

Конференция материалдары қазіргі білім беру контекстіндегі Ы. Алтынсариннің педагогикалық мұрасының өзектілігін, оқытудың гуманистік теориясының ғылыми негіздерін, қазіргі педагогикалық білім берудегі ғылым мен практиканың өзара байланысы мәселесін шешу жолдарын, интегративті жүйе ретіндегі кәсіпке дейінгі педагогикалық білім берудің маңыздылығын, цифрлық ресурстарды пайдалана отырып, педагогтардың тәрбие мәселелерін өз қызметтерінде шешу жолдары айқындалған.

Бұл жинақтың материалдарын ғалымдар, жоғары оқу орындары мен колледж оқытушылары, мектеп мұғалімдері мен мектепке дейінгі тәрбиешілер, педагог-психологтар, магистранттар мен студенттер пайдалана алады.

В сборнике содержатся материалы Международной научно-практической конференции Алтынсаринские чтения «Ценности как концептуальная основа воспитания в современных социокультурных и геополитических реалиях», определяющие общие направления тенденции внедрения национальной программы «Біртұтас тәрбие», такие, как ценностные аспекты воспитания подрастающего поколения, анализ возможностей и лучших практик по внедрению единой программы воспитания, поддержка взаимодействия школ и семьи в воспитании ценностных ориентиров детей и молодежи, изучение путей создания безопасной и поддерживающей образовательной среды в организациях образования.

Материалы Конференции посвящены обсуждению актуальности педагогического наследия Ы. Алтынсарина в контексте современных ориентиров ценностных смыслов воспитания, научных основ аксиологических аспектов обучения и воспитания, а также вопросы готовности педагогов к современным вызовам в отечественном образовании, педагогической готовности педагогов к инновационной деятельности с использованием цифровых ресурсов. Материалы данного сборника могут быть интересны ученым, преподавателям вузов и колледжей, учителям школ и воспитателям дошкольных учреждений, педагогам-психологам, магистрантам и студентам.

ISBN 978-601-356-498-2



9 786013 564982

УДК 37.02
ББК 74.00

3–сурет «Әдеби Ақжайық»



Қорыта келе, тәрбие мен оқыту өзара тығыз байланысты, бір–бірінен бөліп алуға болмайтын біртұтас процесс. Біртұтас тәрбиелеу бағдарламасы – балалар мен жастардың құндылықтарын қалыптастыруда маңызды рөл атқарады. Ол тек білім алу процесімен шектелмей, тұлғаның әлеуметтік, мәдени және экологиялық жауапкершілігін дамытуға бағытталуы тиіс.

Әдебиеттер тізімі:

1. Біртұтас тәрбие бағдарламасы, 2023 ж.
2. Ш.Елеуқенов, Замандас парасаты. Әдеби сын. Алматы: Санат, 1977 ж.

ӘОЖ 371

ЖАҢАША БІЛІМ БЕРУ ҮРДІСІНДЕ БІРТҰТАС ТӘРБИЕНІҢ РӨЛІ

Жунусова Гулбаршын Кабылжановна

қазақ тілі мен әдебиеті мұғалімі

Зарлыханова Алмагуль Адильбековна

орыс тілі мен әдебиеті мұғалімі,

директордың тәрбие жұмысы жөніндегі орынбасары

Қостанай облысы әкімдігі білім басқармасының

«Қостанай қаласы әкімдігінің білім бөлімінің

Чапаев негізгі орта мектебі» КММ

Қостанай қ., Қазақстан

Андапта

Авторлар «Біртұтас тәрбие бағдарлама», оның ұшқырлығы оқушыға, ата-анаға, мұғалімдерге деген тиімділігі, ұлттық рухани тәрбиесі жағынан қандай тәрбие алатыны жайлы көзқарасымен бөліседі. Еліміздің болашақтағы негізгі сұлбасын «Әділетті Қазақстан – Адал азамат – Озық ойлы ұлт» деген ұштаған ұғым арқылы сипаттайды. Мектеп өміріндегі дәйексөздердің маңыздылығын дәріптейді. Сынып сағаттарының тәрбиелік жағын ашып көрсетеді. Құндылықтар– адал, жауапкершілігі мол азамат тәрбиелеудің кепілі деп ой қорытады.

Түйін сөздер: рухани, тәрбие, болашақ, ұрпақ, ұлттық

Аннотация

Авторы делятся своим мнением о программе «Біртұтас тәрбие», какое воспитание она представляет с точки зрения эффективности национального духовного воспитания для учащихся, родителей и учителей. Основные контуры будущего нашей страны характеризуются концепцией триады: «Справедливый Казахстан – Ответственный гражданин – Прогрессивная нация». Превозносится важность цитат в школьной жизни. Раскрывается воспитательная сторона классных часов. Считают, что ценности – являются ключом к воспитанию честного, ответственного гражданина.

Ключевые слова: духовное, воспитание, будущее, поколение, национальность.

Abstract

The authors share their opinions about the «Birtutas Tarbieh» program, what kind of education it represents in terms of the effectiveness of national spiritual education for students, parents and teachers. The main outlines of our country's future are characterized by the concept of a triad: «A just Kazakhstan – A responsible citizen – a Progressive nation.» The importance of quotations in school life is extolled. The educational side of the classroom hours is revealed. They believe that values are the key to raising an honest, responsible citizen.

Key words: spiritual, upbringing, future, generation, nationality.

Биылдан бастап «Біртұтас тәрбие» бағдарламасына өзгерістер енгізіліп, барлық мектептерде жүзеге асырылуда. Бұл игі бастама біздің мектепте де көрініс табуда. Қазіргі қоғамда оқушылардың арасында көптеген өзекті мәселелер туындап жатыр. Сондай жат қылықтардың алдын алу мақсатында бағдарлама ұлттық құндылықтарға бағытталған. Жалпы, былтырғы бағдарламада үш құндылық болса, биыл алты құндылыққа негізделгенін айта кету керек. «Біртұтас тәрбие бағдарламасы» ұлттық, адами құндылықтарға негізделген. Бұл құжатта білім беру ұйымдарындағы тәрбие жұмысын жүзеге асыру үшін білім алушылардың бойында қалыптастырылуы тиіс құндылықтары мен тәрбиенің мақсаты, міндеттері айқындалады.

Тұлғалық тәрбие берудегі педагогтың рөлі өте зор. Осы орайда тіл мамандары ретінде Жаңа Қазақстанның салауатты да білімді ұрпағын қалыптастыруда сапалы білім бере отырып, патриотты, ар–ожданы биік, адал тұлға қалыптастыру. Тілін, жерін, елін құрметтейтін тұлға қалыптастыру. Оқулықтағыны оқушы өзі де оқып алады. Сондықтан бүгінгі тәрбие мен білім берудің сапалы болуы үшін тиімді әдіс–тәсілдерді қолдана білу, рухани құндылықтарды қалыптастыру әр мұғалімнің міндеті деп санаймыз. Сонымен қатар мұғалімнің 40 минуты қызық әрі тартымды жаңалыққа толы болуы керек. Осы мақсатта, «Мұғалім әдісті көп білуге тырысу керек, оларды өзіне сүйеніш қолғабыс нәрсе есебінде қолдану керек», – деген Ахмет Байтұрсынұлының айтып өткен өсиетін өзімізге міндетіміз деп санаймыз.

Сондықтан Біртұтас аясындағы сынып сағаттарын өткізудегі тиімділігін өзіміздің тәжірибемізден бөліскіміз келді. Ұстаз үшін ең басты біртұтас тәрбие бағдарламасын оның тиімділігі оқушыға ата–ана мен мұғалімге оң әсерін тигізеді. [1] Оқушыға тәрбиенің құндылығын бағалауда ғылыми көзқарасын қалыптастыруда – оқыту әдісін дұрыс таңдау нәтиже береді. Ұлттық құндылықтар тәрбиенің негізгі бағыттарын анықтап, оның мазмұнын байытады. Бұған негіз ретінде отбасылық тәрбие – ұлттық құндылықтарды сақтаудың алғашқы қадамы болмақ. Қазақ отбасында үлкенге құрмет көрсету, кішіге ізет білдіру, ата–анаға құрмет деген секілді ізетті ұғымдар бала тәрбиесінің негізгі қағидалары. Мемлекет басшысы Қасым–Жомарт Тоқаев Ұлттық құрылтайдың «Адал адам – Адал еңбек – Адал табыс» атты үшінші отырысында сөйлеген сөзінде: «Мен ұсынған «Адал азамат» ұғымы мұның бәрін түгел қамтиды. Сонымен бірге бұл Әділетті Қазақстан идеясымен үндесіп жатыр. Біз осы іргелі құндылықты ұрпақ санасына сіңіре беруіміз керек. Тәрбие аясында адал азамат дегеніміз – жақсы қасиеттерге ие болып, адал еңбек ететін

және табысқа адал жолмен жететін адам. Яғни адалдық пен әділдікті бәрінен биік қояды. Міне, адалдық сынып сағатында көрініс табуда. Озық ойлы ұлт болу үшін бүкіл қоғам сана–сезімін өзгертіп, жаңа құндылықтарды орнықтыруы керек. Әрбір адам «Адал азамат» деген атқа лайық болса, елімізде әділ қоғам орнайды. «Адал адам – Адал еңбек – Адал табыс» – бір–бірінен ажырамайтын ұғымдар. Үш тағанды озық әрі табысты елге айналудың басты кілті деуге болады. Осы орайда «Адал азамат. Адал еңбек. Адал табыс» тақырыбында жуырда ашық сабақ өткіздік. Біздің елімізде ұлтқа бөлінбейді. Орыс мектебінде қазақ тілі пәнінен сабақ беру барысында бұны үнемі шәкірттеріме жеткіземін. «Бірлік жоқ болса ұйым жоқ, ұйым жоқ болса күнің жоқ» атты апта дәйексөзі дәл біздің сыныбымызға арналғандай. «Буллингтен қорған» деген сынып сағатының да маңызы зор. Өйткені бұның да көбейе бастауы ар–ұяттың аздығынан болып отыр.

Осы тұрғыда адал болуға, жауапкершілікке тәрбиеледік. Апта сайын өтетін дәйексөздер әр күні сынып өмірінде көрініс табуда. «Ар – намыс қана тәуелсіздікке тіреу бола алады» дәйексөзін сыныпта топпен талдап, кері байланыс жасалды. Әр оқушы өз ойын айтып, ортаға салды. Біріншіден, топпен жұмыс тиімді, болса екіншіден жұппен жұмыс та өз жемісін береді. Сондықтан әр тапсырма еңбексүйгіштікке бағытталуы тиіс. [2] Қазақстандық патриотизм және азаматтық жауапкершілік, Отанға және халқына деген сүйіспеншілік, елінің жетістіктері үшін мақтаныш, Қазақстан мүддесіне қызмет ету бірінші құндылықты біз өз көркем еңбек сабағымызбен байланыстыратын болсақ, қазақтың ұлттық тағамдары, ұлттық ойындары, салт – дәстүрлері мен ою – өрнектерінің өзінде де тұнып тұрған тәрбие бар. Иә, тәуелсіздік бүгінгі оқушылардың адалдығына, табиғатқа жанашырлығына, елжандылығына байланысты.

Себебі, бүгінгі шәкірт ертеңгі азамат. Сондықтан сынып сағатындағы іс–әрекетіміз оларды патриотизмге апаратын жол деген ойдамыз. «Тәртіп–тәрбиенің бастауы» дәйексөзі дәл осы заманға лайық айтылған. Өйткені ата–ана жұмысбасты болып, отбасындағы тәрбие бәсеңдеді. Сондықтан бұл сынып сағатында ата–аналарды қатыстырып, тренинг барысында бұл сұраққа жауап таба білдік. Апта дәйексөзі «Еңбек қуаныш, жалқаулық азап» туралы сынып сағатында ой қозғап «Ойлан. Жұптас. Бөліс» әдісі арқылы мақсатқа қол жеткіздік. Ұлттық зердеміз бен ой–санамызға бойтұмар болар қасиетті рәміздеріміздің тарихын, мән–мазмұнын білу Отанын сүйген әрбір азаматтың перзенттік борышы. Себебі, мемлекеттік нышандар арқылы да оқушылардың бойына еліне сүйіспеншілік, мақтаныш, патриоттық сезімдер табанды сіңері хақ. Сондықтан да Туымыз, Елтаңбамыз сияқты халықтың қасиетті белгілерін оқушы қауымға қайталап оқытып отырудың артықтығы жоқ. Осы орайда сыныбымызда «Менің Отаным – Қазақстан», «Менің Қазақстаным – менің болашағым», «Елімнің ардақты белгілері», т.б. тәрбие сағаттарын өткізіп, шәкірттерді ұлтжанды, отансүйгіш рухта тәрбиелеуге өз үлесімізді қосып келеміз. Күтілетін нәтиже: халқына адал қызмет етуді, мемлекет тәуелсіздігін және елі мен жерінің тұтастығын қорғауды борышым деп санайды және ұлттық мәдениетті құрметтейді, салт–дәстүрлерді біледі, оны сақтайды. [3]

Міне осы орайда әр сынып сағатында ұлттық құндылықтарды назарда ұстап келеміз. Мысалы, сабақ барысында аңыз әңгімелер арқылы шыншылдыққа, жауапкершілікке тәрбиелесек, ммақал–мәтелдер арқылы адалдыққа, адамгершілікке бағыттаймыз. Бағдарлама негізі бойынша оқушылар әр ісіне, қадамына жауапкершілікпен қарайды, әдепті және мейірімді, сөзіне берік, ісіне, кішіге ізет, үлкенге құрмет көрсетеді, ар–ұятты жоғары бағалайды. Нәтижесінде қазіргі таңда шәкірттердің адалдығы, еңбекқорлығы, жауапкершілігі артып келеді. Бүгінде ұлттық құндылықтар мен ұрпақ тәрбиесі қалай ұштасып жатыр деген сұрақ жиі мазалайды. Қазіргі кезеңде мектеп пен жоғары оқу орындары ұлттық құндылықтарды

насихаттайтын негізгі орын болмақ. Қазақ әдебиеті пәндері арқылы ұлттық құндылықтарды меңгеруге мүмкіндік беріледі. Ұлттық мерекелер, дәстүрлерді таныстыру, фольклорлық шаралар өткізу – тәрбиенің маңызды аспектілері. Білім ошақтарында домбыраның үні, қобыздың қоңыр сазы, ақындардың айтысы арқылы біз өз тарихымыз бен мәдениетімізді ұрпаққа жеткізсек, бұл ұлттық тәрбиені жас ұрпақтың бойына мәдениет және өнер арқылы сіңіруге мүмкіндік берер еді. Жаңа педагогикалық технологиялар оқушының жеке тұлғалық күшін арттырып, шығармашылық ойының дамуында басты рөл атқарады. «Тәрбиелеу – халықтар бойына білімге негізделген этикалық ізгіліктер мен өнерлерді дарыту» деп, Әл-Фараби айтып өткендей, тәрбиені үзбей жалғастырып отыру керек.

Ол үшін тиімді іс–шараларды өткізіп тұру пайдалы. Ата–ана мен оқушы арасындағы байланысты нығайта отырып, екінші үйін мектеп деп ойлағаны абзал. Ұрпақ тәрбиесі бүгінгі күні баршамызды алаңдатып отыр. Халқымыздың аяулы ұлы, зиялы азаматы Бауыржан Момышұлы кезінде «Жаудан да, даудан да қорықпаған қазақ едім. Енді қорқынышым көбейіп жүр. Балаларын бесікке бөлемеген, бесігі жоқ елден қорқам. Немересіне ертегі айтып беретін әжелердің азаюынан қорқам. Дәмді, дәстүрді сыйламайтын балалар өсіп келеді. Қолына кітап алмайды. Үйреніп жатқан бала жоқ, үйретіп жатқан әке–шеше жоқ.» – деп мұңайған екен. [4]

Міне сол заманның куәсі болып отырмыз. Қолынан ұялы телефон түспей, кітапхана есігін ашпай күн кешіп, жаман әдетте жүрген адам қаншама десеңізші? Тәрбие отбасынан қалыптасады. Осы орайда Үштаған – бір–бірінен бастау алатын және өзара тығыз байланысты ұғымдар. Бұл «Біртұтас тәрбие» бағдарламасының басты идеясына айналды. Бағдарламаның мақсаты: қазақстандық мәдениет құндылықтары негізінде азаматтық жауапкершілік пен патриотизм, парасаттылықпен адалдық, ар–ұждан, рухани–адамгершілік қасиеттерін бойына сіңірген, үйлесімді дамыған тұлға қалыптастыру. Рухани–адамгершілік қасиеттерді тәрбиелеу: Отанға, өз халқына, оның тарихы мен мәдениетіне деген сүйіспеншілікті қалыптастыру Қазақстан Республикасының Мемлекеттік рәміздерін құрметтеуге тәрбиелеу, адалдық, әділдік, мейірімділік, ар–ұят пен қамқорлық, қайырымдылық және басқа да адамдық қасиеттерді дамыту, табиғатқа және қоршаған ортаға ұқыптылықпен қарауға тәрбиелеу. [5]

Азаматтық жауапкершілік пен патриотизмді дамыту: елінің жетістіктері үшін мақтаныш сезімін ұялату, отбасы, қоғам және мемлекет алдындағы өз міндеттеріне саналы көзқарас қалыптастыру, өз құқығы мен бостандығы, сондай–ақ басқа адамдардың құқықтары мен бостандықтарын қорғауға дайын болуға баулу, әлеуметтік маңызы бар қызметке белсенді қатысуға тәрбиелеу. Парасаттылық пен адалдықты қалыптастыру: басқалармен қарым–қатынаста адал әрі әділ болуға және әдептілік нормаларын ұстануға тәрбиелеу, өз іс–әрекеттері мен сөздері үшін жауапкершілікті түсінуге тәрбиелеу, еңбексүйгіштік пен өзін–өзі жетілдіруге деген ұмтылысын қалыптастыру, біреудің еңбегі мен мүлкін құрметтеуге тәрбиелеу. Бағдарлама мазмұны: оқушылардың бойында құндылықтарды дамыту білім беру ұйымдарының оқу–тәрбие процесі жағдайында жүйелі ұйымдастырылады. Бұл міндетті іске асыру білім беру мазмұны, сынып сағаттары сыныптан тыс іс–шаралары арқылы жүзеге қанша өмір сүрсе, сонша тәрбие бар. Сондықтан біз тіл маманы ретінде әр сынып сағатында, жоғарыдағыда атап өткен сынып сағаттарында жүзеге асыра білдік деген ойдамыз. Нәтиже жақсы болса, әрбір бала өз жолында табысты өмірге апаратын ережелерді түсінуге көмектесетін, дүниедегі өз орнын түсінуге, қабілеттерін ашуға, өзіне және өз күшіне сенуге, өз өмірінің мәні мен мақсатын көруге, осы мақсатқа жетуге көмектесетін адамдарды кездестірсе, барлығына жақсы болады. Мұнда, әрине, мектеп басты рөл атқарады, біз «Біртұтас тәрбие» бағдарламасын жүзеге асыра отырып, осы бағытта жұмысымызды

жалғастырамыз. Әрине, бұл ұстаз ретінде біздің де еншімізге тиесілі. Тәрбие–ұрпақты биік мұратқа жетелейтін сапалы білімнің тұғыры. Ұлттық құндылықтармен сусындап өскен ұрпақ ұлағатты болмақ. Өскелең жас ұрпақты рухани–адамгершілік қасиетке баулу, тәрбиелеу – барлық кезеңде өзекті. Біздің келешегіміз – жас ұрпақ, ал ұрпақ тәрбиесі адамзаттың мәңгілік тақырыбы. Ел ертеңі болар бүгінгі жаңа заман баласын тәрбиелеу, әлеуметтік тұрғыдан барынша қамтамасыз ету, толыққанды білім алуына жағдай жасау, олардың құқықтары мен заңды мүдделерін қорғау. Олай болса, қазіргі таңда тәрбие мен оқыту өзара тығыз байланысты, бір бірінен бөліп алуға болмайтын біртұтас процесс.

Білім беру ұйымдарындағы тәрбие пән мазмұны, сынып сағаттарының және мектептен, сыныптан тыс қосымша білім беру мазмұны арқылы жүзеге асады. Патриотизм, жауапкершілік, әдептілік, сүйіспеншілік, үлкенге құрмет, кішіге ізет сияқты қасиеттерді бойына сіңіріп шығармашыл азаматты тәрбиелеу маңызды. [6] Осы орайда мектебіміздің барлық тәрбие жұмысының мазмұнында ұлттық мүдде, ар–ұят, талап сияқты құндылықтар көрініс тапқанын тарқатып айттық. Ар–ұят құндылығы адал еңбекті құрметтеу, сөзіне берік, ісіне адал болу достарына сыныптастарына, мектебіне, Отанының бір мүшесі екенін сезіну мақсаты көзделді. Мысалы талап құндылығында сыни және креативті ойлау, жеке топпен жұмыс істей білуге, жаңаны тануға құштар болу, физикалық белсенді болу, салауатты өмір салтын ұстану, технологиялық және цифрлық дағдыларды ілгерлетуге, уақыт пен қаржыны тиімді жоспарлауда нәтижелі межеге бірлесіп жетуге шақырады. Ұлттық құндылықтар әрбір ұлттың болмысында ғасырлар бойы атадан балаға мирас болып келе жатқан адамгершілік қағидаттары.

Ғасырдан ғасырға жеткен халықтың қазынасы жеке тұлғаны қалыптастыруда ұлтжандылыққа, отан сүйгіштікке тәрбиелеу маңызды. Ұлттық қазынамыздың арқасында алдымыздағы шәкірттеріміз салт–дәстүрлерге сай болып, тәрбиелі өседі. Бұндай құндылықтар арқылы халықтың рухын сақтаймыз, бірлігіміз қатая бастайды. Ұлтымыздың ертеңі – жастар әрқашанда білімді, өнерлі, жаңашыл, кемеңгер тұлға болуына біздің педогогтердің тамшыдай болса да үлесіміз тиіп жатса нұр үстіне нұр. Ұлттық құндылықтар – бір ұлттың тарихы, мәдениеті, тілі, дәстүрі, салт–санасы арқылы ұлттық бірегейлікті қалыптастыратын негіздер. Оларды сақтап қалу және дамыту– қоғамның тұрақтылығы мен келешегі үшін маңызды. [7]

Қазіргі жаңа дәуірде дәстүрге сай тәрбие арқылы ұлттық құндылықтарды жас ұрпаққа жеткізу – қоғам мен мектептің ғана емес, әр отбасының да басты міндеті. Қазақы салт–дәстүр мен әдет–ғұрыптар халқымыздың тұрмыс–тіршілігінен, салт–санасынан қалыптасқан санғасырлық тарихы бар құндылықтардың жемісі. Біз өз тәжірибемізде бұл құндылықтарды дәріптейміз. Әрине, халқымыздың басынан небір алмағайып замандар, қилы кезеңдер өтті. Сондай қиын–қыстау сәттерде ұлт зиялылары жас ұрпақтың тәрбиесіне назар аударып, олардың іс–әрекетін, мінез–құлқын қоғамның айнасы деп білген. «Өскелең жас ұрпақты рухани–адамгершілік қасиетке баулу, тәрбиелеу – бұл барлық кезеңде өте өзекті тақырып. Біздің болашағымыз – жас ұрпақ, ал ұрпақ тәрбиесі адамзаттың мәңгілік тақырыбы. Ел ертеңі болар бүгінгі балаларды ұлттық құндылықтар аясында тәрбиелеуде, мектеп – әлемдік озық білімді игерген саналы, толық адам қалыптастыруды көздейді. Ата–бабаларымыздың сан ғасырлар бойы ұрпағына азық болған ақыл–кеңес, өсиеттері, асыл мұрасы ұлттық рух, ұлттық мақтаныш, ұлттық намыс, ана тілі мен ұлттық мәдениетін қалыптастыру, сезімін ояту біздің басты мақсатымыз. Яғни, бірлескен жұмыстың нәтижесі болмақ. Бұлай деу себебіміз, отбасы, мектеп, оқушы болып үштік құрсақ тәрбиеміз нәтижелі болмақ. Ұлттық құндылықтарды, салт–дәстүрді сақтау дегеніміз ұлттық сананы сақтау. Тәрбие – бұл көпжақты, үздіксіз, қоғамдық құбылыс. Сондықтан болашақ ұрпақ тәрбиесіне біртұтас ел болып ат салысу – басты

парызымыз! Осы бағдарлама аясында өзіміздің жоспарымызға тақырыптарды құндылықтарға негіздедік. Сабақ барысында және сынып сағаттарында ұлттық ойындарды көбірек кіргізсек, біртұтас тәрбиені жүзеге асырып отырамыз.

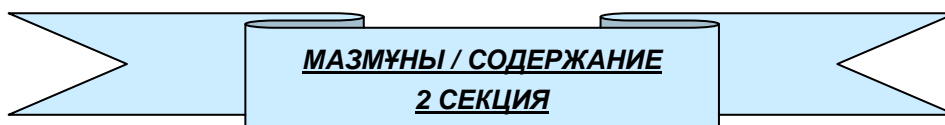
Тәрбие процесінің нәтижелі болуы сынып сағатын қызығылықты жүргізіп, зейін қойдыра білуіне, оқушылардың өздігінен білім алуға үйренуіне байланысты. Сынып сағатында өткізген әрбір тақырып оқушыларды алты бағытта тәрбиелеп, бүгінгі күні бірліктері артып, жауапкершілікті сезінді деп нақты айта аламыз. Ұлттық құндылықтармен сусындап өскен ұрпақ ұлағатты болмақ. Дәл осы өскелең ұрпағымыз ұлттың сапасын құрайды. Сондықтан да міндетіміз— сынып сағаттарында қадір–қасиет, ар–намыс, адалдық, патриотизм, жауапкершілік, әдептілік, мейірімділік, сүйіспеншілік, үлкенге ізет, кішіге құрмет сияқты қасиеттерге ие шығармашыл азаматты тәрбиелеу маңызды.[8] Олай болса, басты мақсат – жас ұрпақты ұлттық игіліктер мен адамзаттық құндылықтар, рухани–мәдени мұралар сабақтастығын сақтай отырып тәрбиелеу.

Әр адам өзінің ұлттық тамырын, әдет–ғұрпын, мәдениетін сынып сағатында түсіне алады. Өз халқына деген сүйіспеншілігі, өзінің туған жеріне өз халқы өмір сүретін ортаға деген сезіммен ұласып жату керек. Халықтық әдет–ғұрып, салт–санасының байлығы, патриоттық сезім Отанға деген сүйіспеншілігін қалыптастырады. Ұлттық сана–сезім, ұлттық патриотизм әр адамды, әр халықты ұлттық ойлау қабілеті, ұлттық әдет–ғұрып, ұлттық салт–дәстүр қоршауында сақтайтын негізгі рухани байлық. Егер бір ұлттың бір бөлшегі басқа жерде, я өз Отанында бөлек ұлттың сана–сезімі негізінде тәрбиеленсе, онда ол қоғамның мүшелері басқа ұлттың әдет–ғұрпын, салт–дәстүрін қабылдайды, біраз уақыттан кейін сол ұлтқа сіңіп кетеді. [9] Сондықтан халықты ұлт ретінде сақтайтын жалғыз жол бар. Ол жол – оқушыларды сынып сағатында ұлттық сана–сезім негізінде тәрбиелеу. Адамзат баласының ежелден келе жатқан ортақ мүддесінің бірі – ұрпақ тәрбиесі. Ал келешек ұрпақ, өсіп келе жатқан жас буын – мемлекеттің болашағы. Ойымызды жинақтай келе, сынып сағатында оқушыларды ар–ұят, жауапкершілікке тәрбиелеуде еңбегімізді еселей берейік дегіміз келеді.

Әдебиеттер тізімі:

1. Мектеп–45 Минут республикалық журналы №4, 2019ж.
2. Білімді ел республикалық газет №6. 2020ж..
3. Жаңа білім республикалық журнал №9. 2020ж.
4. Қазақ тарихы республикалық ғылыми әдістемелік журнал №7 2021ж.
5. Қазақ әдебиеті республикалық журнал №5. 2021ж.
6. Ұлағатты ұстаз республикалық журнал №8. 2023ж.
7. Ұлт рухы республикалық журнал №4. 2024ж.
8. Парасат республикалық журнал №5. 2024ж..
9. Педагогикалық ізденіс республикалық журнал №7. 2024ж.

**ҚР БІЛІМ БЕРУ ҰЙЫМДАРЫНДА БІРТҰТАС ТӘРБИЕ БАҒДАРЛАМАСЫН
ЕНГІЗУДІҢ ҮЗДІК ТӘЖІРИБЕЛЕРІ**



**ЛУЧШИЕ ПРАКТИКИ ВНЕДРЕНИЯ ЕДИНОЙ ПРОГРАММЫ ВОСПИТАНИЯ В
ОРГАНИЗАЦИЯХ ОБРАЗОВАНИЯ РК**

Абдильманова Дина Салимовна	Балабақшадағы балаларға эстетикалық тәрбие берудегі ұлттық өнердің маңыздылығы	1051
Абдрахманова Майя Жетписбаевна	Оценка прочитанной информации для развития аргументированного монолога через использование несплошных текстов	1055
Абилькаримова Жанар Казикановна	Роль образовательных кружков в реализации воспитательной стратегии начальной школы: методы, подходы и перспективы	1060
Абсолямова Гульнара Владимировна, Елеусизова Гульнара Досумхановна	Роль взаимодействия школы и семьи в системе реализации Программы целостного воспитания «Біртұтас тәрбие»	1066
Алғалиева Гүлжанат Султанқызы	Біртұтас тәрбие – жаңа қадам, мүмкіндіктер мен жетістіктер	1071
Алибекова Алина Гаджикурбановна	Эффективные методы и практики внедрения программы «Біртұтас тәрбие» в дошкольной организации	1076
Атоварова Юлия Анатольевна, Альмеева Елена Валерьевна	«Мультимедийная журналистика» в современной школе: практика воспитания ключевых ценностей в рамках единой программы «Біртұтас тәрбие»	1079
Ахметқали Гүлдана Серікқызы	Единая программа воспитания и её адаптация для нужд детей с расстройством аутистического спектра в системе образования Республики Казахстан	1084
Вертянкина Любовь Васильевна, Макаева Кристина Владимировна	Погружение в языковую среда через использование на занятиях национальных игр	1088
Герасимова Ольга Юрьевна	Интеграция ценностно–ориентированных подходов единой программы воспитания «Біртұтас тәрбие» в развитие исследовательской инициативности младших школьников	1091

2 СЕКЦИЯ

Гималетдинова Умут Асыгатовна, Есенова Кинжекуль Омаровна	Қазақ тілі мен әдебиеті сабақтарында «Біртұтас тәрбие» бағдарламасы аясында ұлттық құндылықтарды баулу аспектілері	1096
Данченко Татьяна Владимировна, Жиенбаева Алёна Владимировна	Развитие коммуникативных и творческих компетенций за счет применения на уроках цитат недели	1100
Дильдибекова Гульнара Айсәевна, Койшина Айман Мухамеджановна	Образовательный терренкур «Экотайм» как одно из условий развития экологических дошкольников	1104
Досмаилова Светлана Султановна, Нургазина Айгерим Жумагазиевна	Сабақта және сабақтан тыс уақытта тәрбиелеудің құндылықтарын жүзеге асыру негіздері	1109
Едревская Людмила Валерьевна	Воспитание активного читателя на примерах взаимосвязи литературных произведений как средство реализации Национального проекта «Балалар кітапханасы»	1113
Елдос Анар Нұрлыбекқызы	History of formation of official business style in the Kazakh language	1117
Ерекин Айдын Муратович, Хамзина Күлшат Бақытжанқызы	Біртұтас тәрбие бағдарламасы: жан –жақты тұла қалыптастырудың негізі	1120
Еришова Асыл Аубакировна	Ұлттық құндылықтарға негізделген білім мен тәрбиенің сабақтастығы	1123
Есенова Эльмира Есмагуловна, Хусайнова Жузира Мусиновна	Биология пәнінің тәлім –тәрбие берудегі рөлі	1127
Жайворонко Ирина Алексеевна, Ткач Надежда Алексеевна	Программа «БіртұтасТәрбие»: новые подходы и ценности воспитания в современной школе	1130
Жандауова Шолпан Еркиновна, Братышева Мария Владимировна	Использование информационных технологий на уроках математики как один из путей преодоления проблемы «клипового мышления» обучаемых	1135
Жумаева Алтын Сагингалиевна, Сәлімжан Аңсағаным Сәлімжанқызы	Қазақ тілі мен әдебиеті сабақтарында біртұтас тәрбие бағдарламасы құндылықтарын енгізе оқытудың әдістері	1141
Жунусова Гулбаршын Кабылжановна, Зарлыханова Алмагуль Адильбековна	Жаңаша білім беру үрдісінде біртұтас тәрбиенің рөлі	1145
Жунусова Марина Яковлевна	Патриотическое воспитание в современной школе в рамках реализации программы «Біртұтас тәрбие»	1151
Заманбекова Алия Заманбековна	Білім беру ұйымдарындағы оқу–тәрбие үдерісінде құндылықтар жүйесін қалыптастыру жолдары	1156

2 СЕКЦИЯ

Злая Элина Владимировна, Жандауова Шолпан Еркиновна	Utaigra – универсальный учебный ресурс, как средство формирования познавательного интереса к учебной деятельности	1161
Ибатова Айгуль Куанышбаевна	Роль куратора в адаптации студентов первого курса колледжа в контексте реализации программы «Біртұтас тәрбие»	1165
Иржанова Рыскуль Касымхановна	Көркем еңбек – ұлттық құндылықтың өзегі	1168
Искакова Гульжан Сагиевна, Алпысбаева Назым Сартонкызы	Мектеп оқушыларын рухани–адамгершілікке тәрбиелеу барысында ұлттық тәрбие негіздері	1174
Исмагулова Эльвира Бахитбековна	Совершенствование двигательной активности дошкольников, имеющие нарушения речи посредством введения в систему физического воспитания нейроигр	1178
Кабылбекова Гульнара Саматовна, Картпаева Адина Армановна	Біртұтас тәрбие бағдарламасы: ұлттық жаңа сананы ұлттық құндылықтар арқылы қалыптастыруға болады	1183
Кадашева Шолпан Алпысбаевна, Щербаева Кундызай Сейткалиевна	Біртұтас тәрбие балабақшадан басталады	1186
Калиаскарова Индира Мияссаровна	«Біртұтас тәрбие» бағдарламасы: балаларға ұлттық құндылықтар негізінде білім беру мәселесі	1190
Кашелюк Татьяна Ивановна	Программа «Буртутас тарбие: педагогические находки и практическое применение»	1193
Келинбердиева Ырсалды Сиехановна	Үздіксіз білім беру жүйесіндегі тәрбие тұжырымдамасындағы ұлттық тәрбиенің жүзеге асуы	1196
Клышбаев Серик Егинбаевич	Кейкі батыр – дала күресінің дара тұлғасы	1201
Коваленко Марина Викторовна	Инклюзивные практики в контексте реализации Единой программы воспитания в организациях образования	1204
Кункабаева Сарбинас Сериковна	Методы развития внутренней мотивации учебной деятельности как фактор академической успешности старшеклассников	1210
Кусаинова Мейрамгуль Маратовна, Жакиянова Жанна Калтаевна	Қазақ тілі мен әдебиеті сабақтарында біртұтас тәрбиені енгізу жолдары	1214

2 СЕКЦИЯ

Кушмурзина Даметкен Хажмухановна, Жусупова Инкар Алликовна	Бастауыш сыныпта уақыт өлшем бірліктерін оқытудың білімдік, тәрбиелік және дамытушылық рөлі	1220
Лекерова Любовь Маратовна, Жандауова Шолпан Еркиновна	Ментальная арифметика как средство развития математической компетенции у учеников 1 класса	1227
Майстренко Валерия Юрьевна	Формирование ценностей воспитания среди детей и молодежи на уроках литературы в контексте программы «Біртұтас тәрбие»	1231
Мальцева Татьяна Александровна	Практика реализации программы воспитания в образовательных организациях высшей школы	1235
Мамырканова Мендыгуль Сартаевна	Роль исторического образования в формировании гражданской идентичности	1239
Махмутова Мархаба Даулетжановна, Молдахметова Алия Досымбековна	Исследование влияния метода триз на развитие креативного мышления учащихся 7 классов на уроках искусства	1243
Маркина Зейнеп Бакитжановна	Біртұтас тәрбиені негізге ала отырып Ыбырай Алтынсарин шығармаларын оқыту	1249
Михалькова Людмила Васильевна	Формирование творческих компетенций через вокальное исполнительство у детей дошкольного возраста	1253
Молдашова Айнагүл Баймұқанқызы, Калимжанова Роза Лаиковна	Роль воспитательных программ в профилактике профессионального выгорания среди курсантов и сотрудников ОВД	1256
Мукашева Альбина Бауржановна	Интеграция ценностно –ориентированного образования в преподавание математики	1262
Мурзабекова Келбет Бирмаганбетовна	Ұлттық құндылықтарды дамыту: Ыбырай Алтынсарин әңгімелері арқылы жас ұрпақты тәрбиелеу	1267
Мустафина Асель Сапарғалиевна, Абдулина Айгуль Сапарғалиевна	Идеи Ыбырая Алтынсарина в реализации программы «Біртұтас тәрбие бағдарламасы»	1270
Назарова Гулмира Куандыковна	Тәрбие–біртұтас үдеріс	1274
Нургазина Нургуль Отарбаевна, Тагаева Аружан Бауыржановна	Білім беру жүйесіндегі балалар мен жастарды тәрбиелеудің құндылықтары	1278
Нуркина Батима Ауезхановна, Нугуманова Нургуль Куанышбековна	Білім беру саласында дара ұстаздың рөлі	1281

2 СЕКЦИЯ

Обиух Мария Николаевна	Эффективные методы реализации программы Біртұтас тәрбие в условиях современного детского сада	1284
Осипова Бахиткуль Кайроллиевна	Біртұтас тәрбие негізінде оқушылардың эмоционалдық саулығын қамтамасыз ету	1288
Полешко Татьяна Анатольевна, Миллер Татьяна Витальевна	Интеграция традиционных национальных ценностей в современные образовательные программы	1292
Рахимова Гизат Батыржановна	Изучение биографии и творчества Ыбырая Алтынсарина как инструмент привития общечеловеческих и национальных ценностей в контексте единой программы воспитания	1297
Редикульцева Юлия Владимировна, Бекмухамбетова Жанылдық Каирбековна	Использование методов и приемов технологии кроссенс в развитии креативного мышления у детей старшего дошкольного возраста	1301
Рогожина Татьяна Александровна, Ли Ляззат Абаевна	Дебаты – фундамент интеллектуального развития личности	1305
Сармурзина Алия Коныспаевна	Опыт применения стратегий развития метакогнитивных навыков у старшекласников	1308
Сикун Людмила Николаевна	Чат–ассистент GRT как инструмент планирования воспитательных мероприятий для детей с ООП в рамках программы «Біртұтас тәрбие»	1313
Смирнова Анна Александровна, Земцова Наталья Анатольевна	Интеграция программы «Біртұтас тәрбие» в образовательный процесс на уроках математики	1317
Солоха Ирина Константиновна, Гавриляк Инна Михайловна	Ценности воспитания как основа гармоничного развития детей в начальной школе	1322
Тельгарина Айгуль Сарсеновна,	Ценности воспитания детей и молодежи в системе образования Казахстана: опыт, проблемы и решения	1327
Тлеулина Галия Жамалетдиновна	Педагогический опыт по реализации программы «Біртұтас тәрбие» в условиях дошкольной организации на занятиях музыки	1330

2 СЕКЦИЯ

Умарова Бибигуль Ахметкалиевна, Хасенова Мадина Маратовна	Ұлттық құндылықтар және оларды оқу үдерісіне интеграциялау	1335
Упорова Екатерина Юрьевна	Проектная деятельность как действенный способ формирования социальной ответственности студентов колледжей	1339
Усенко Галина Васильевна	Практика внедрения программы «Біртұтас тәрбие» через серию интерактивных интеллектуальных игр в образовательном пространстве школы	1343
Успанова Айнура Оразбековна, Молдахметова Гульнар Муратовна	Ұлттық ойын – ұлт болашағы	1346
Фарафонова Наталья Николаевна	Воспитательная работа в дошкольной организации на основе Единой программы воспитания	1350
Фоменко Александра Сергеевна	Практические аспекты формирования готовности педагогов к инклюзивному образованию	1352
Хамзина Күлшат Бақытжанқызы, Ерекин Айдын Муратович	Мектептегі тәрбие жұмысының ерекшеліктері	1356
Шагатаев Салмагамбет Елеубаевич, Урумбаев Куаныш Дулатович	«Lesson study» на уроках физической культуры	1360
Шамекешева Светлана Петровна, Эмомова Лилия Тимуровна	Воспитательный аспект современного урока русского языка и литературы в рамках программы «Біртұтас тәрбие»	1365
Шудабаева Жанар Жумабаевна	Развитие коммуникативных и творческих компетенций за счет применения на уроках цитат недели	1370
Юркова Светлана Владимировна	Значение кюя в музыкальном воспитании дошкольника	1373